

Green Cities - Revision

29. oktober, 2. og 3. november samt 7. december 2009

Københavns Kommune

Revisor: Torben Melcher, Ledende revisor

Revisionens formål: at evaluere kommunens indsats i forhold til "Green Cities" mål om fremdrift år for år.

Underskrift:

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	KONKLUSION MED HOVEDPUNKTERNE FRA REVISIONEN	3
1.1	Generelt	3
1.2	Specifikt	3
1.3	Opfyldelsesgraden af de opsatte mål	4
2.	STATUS OG BEMÆRKNINGER FOR DE REVIDEREDE MÅL.....	5
2.1	Vandforbrug	5
2.2	Økologiske principper	7
2.3	Anvendelse af pesticider.....	9
2.4	Sundhedsskadelige stoffer	10
2.5	CO ₂ udslip.....	13
2.6	Biologisk mangfoldighed.....	15
2.7	Økologiske fødevarer.....	17
2.8	Støj i boliger.....	19
2.9	Indkøbspolitik.....	21
2.10	De 13 miljøbelastende kemikalier	23
2.11	Deponering	25
2.12	Bæredygtige retningslinier	27
2.13	Miljøcertificering.....	28
2.14	Borgerrettede aktiviteter	30
2.15	Samarbejde med erhvervslivet	32
2.16	Bæredygtighed i alle politikker	34
3.	ANVENDT REVISIONSMETODE	36
4.	REFERENCER.....	36
5.	OVERSIGT OVER MODTAGET DOKUMENTATION.....	36
6.	INTERVIEWLISTE.....	39

1. Konklusion med hovedpunkterne fra revisionen

1.1 GENERELT

Vurderingsmetode:

Det samlede revisionsresultatet er opgjort som status for 2008 af hensyn til overskueligheden, vel viden at flere af de opnåede resultater er opnået både før og senere.

Hvis målet ikke direkte er angivet som en procentdel, er følgende procentsats anvendt for graden af opfyldelse:

Ikke sat i gang	0 %
Startfasen	5 %
Opfyldt i mindre grad	25 %
Opfyldt i middel grad	50 %
Opfyldt i større grad	75 %
Fuld opfyldelse	100 %

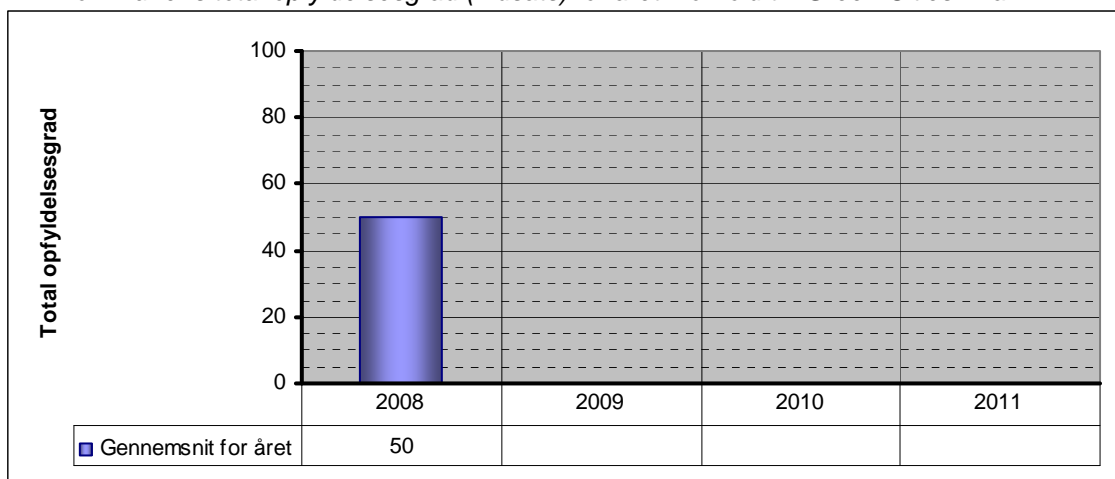
Hvis et mål ikke har kunnet verificeres fuldt ud, er procentsatsen sat til 0 med angivelse af grunden til manglen.

1.2 SPECIFIKT

Jeg har konstateret, at Københavns Kommune har sat rigtig mange miljøprojekter i gang. De fleste af de opstillede mål er mere ambitiøse end "Green Cities" målene. I nogen tilfælde er målene allerede nået og set i lyset af kommunens høje aktivitetsniveau på området, synes det realistisk, at de opsatte mål nås.

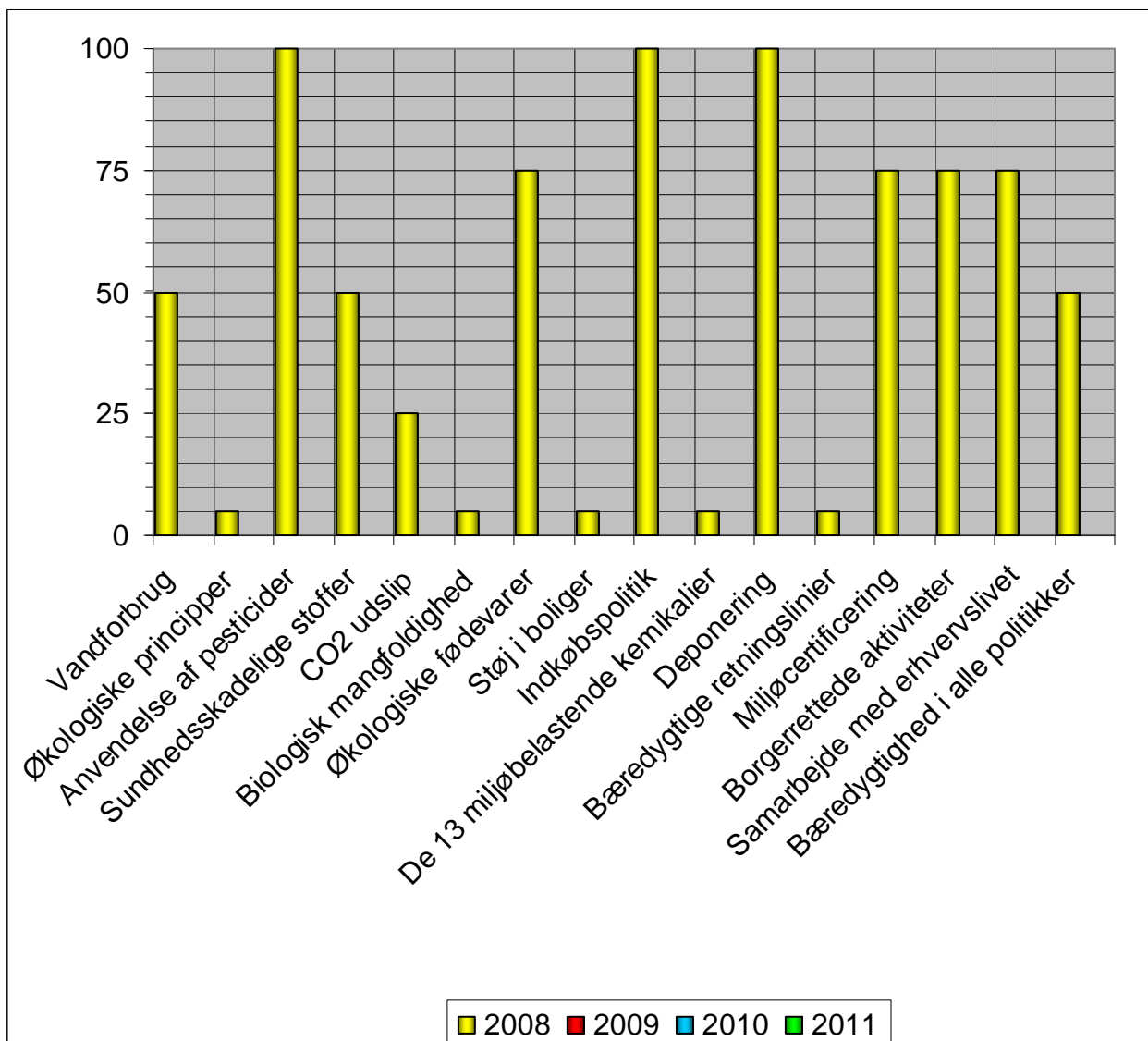
Med hensyn til opgørelsen af de enkelte mål, er det uklart hvorledes kommunen sikrer sig, at opgørelserne fra indkøbte ydelser og fra virksomheder hvor kommunen er medejer, er korrekte samt hvilken usikkerhed de oplyste tal har, da der ikke er taget formel stilling til, hvorledes tallene bliver kvalitetssikret. Virksomhederne er i mange tilfælde underlagt lovgivning på området. Dette er dog ingen garanti for, at de bliver efterlevet af de pågældende.

Kommunens total opfyldelsesgrad (indsats) for året i forhold til "Green Cities" mål.

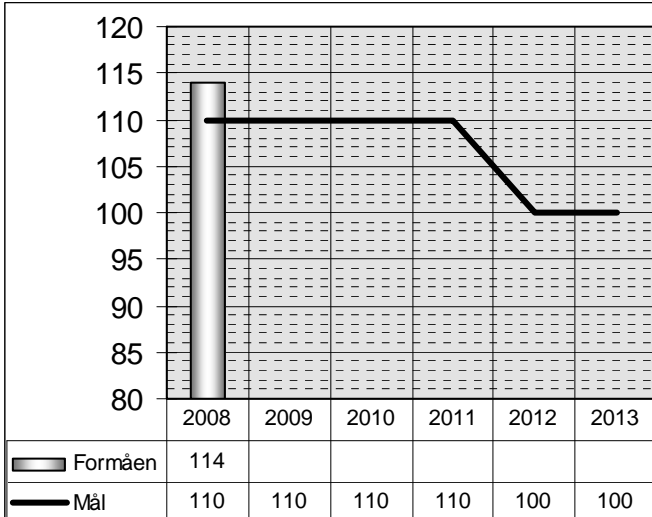

1.3 OPFYLDELSESGRADEN AF DE OPSATTE MÅL

På baggrund af den udførte revision, og en efterfølgende analyse af resultaterne af de opnåede konkrete mål, er vurderingen af opfyldelsesgraden på de enkelte emner følgende:

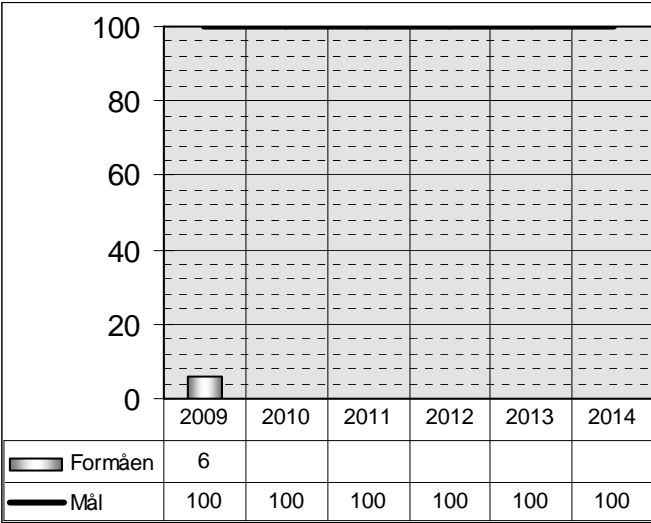

2. Status og bemærkninger for de reviderede mål

2.1 VANDFORBRUG																			
MÅL	Vi vil inden 2012 reducere vores vandforbrug i husholdninger til maksimalt 100 liter pr. indbygger pr. døgn.																		
INDIKATOR	Vandforbrug pr. indbygger pr. døgn i private husholdninger																		
STATUS	<p>HOVEDOPLYSNINGER:</p> <table border="1" data-bbox="518 1400 1173 1478"> <tbody> <tr> <td>2008</td> <td>2009</td> <td>2010</td> <td>2011</td> <td>2012</td> <td>2013</td> </tr> <tr> <td>Formåen</td> <td>114</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Mål</td> <td>110</td> <td>110</td> <td>110</td> <td>100</td> <td>100</td> </tr> </tbody> </table>	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Formåen	114					Mål	110	110	110	100	100
2008	2009	2010	2011	2012	2013														
Formåen	114																		
Mål	110	110	110	100	100														
	<p>TILLÆGSOPLYSNINGER:</p> <p>Ingen</p>																		
STATUS TIDSPUNKT	31/12 2008																		

REVISIONS METODE	Gennemgang af opgørelsen af vandforbruget med de vedtagne undtagelser.
BEMÆRKNING	Vandforsyningen er udskilt fra kommunen iht. Vandforsyningsloven, i et kommunalt ejet aktieselskab KE Vand A/S. Ifølge "Vandforsyningsloven" og Vandforsyningsplan 2006 for Københavns Kommune skal KE Vand A/S via satsmidler igangsætte sparekampagner. Da dette ligger udenfor kommunens regi kunne specifikke sparekampagner ikke forevises og dokumenteres.
VURDERING	Opfyldt i middel grad

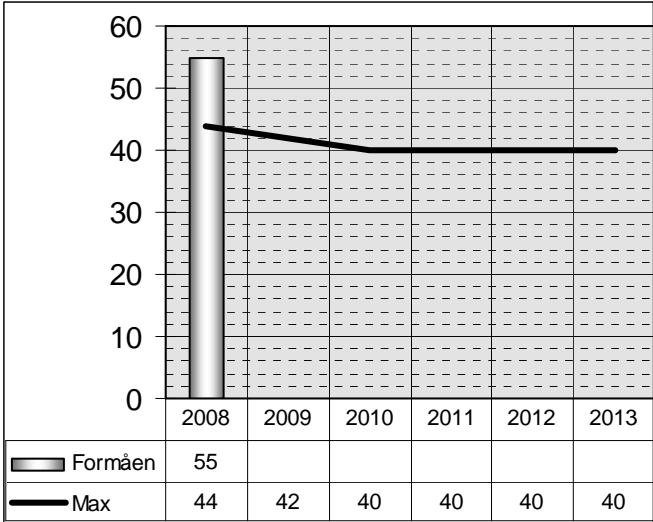
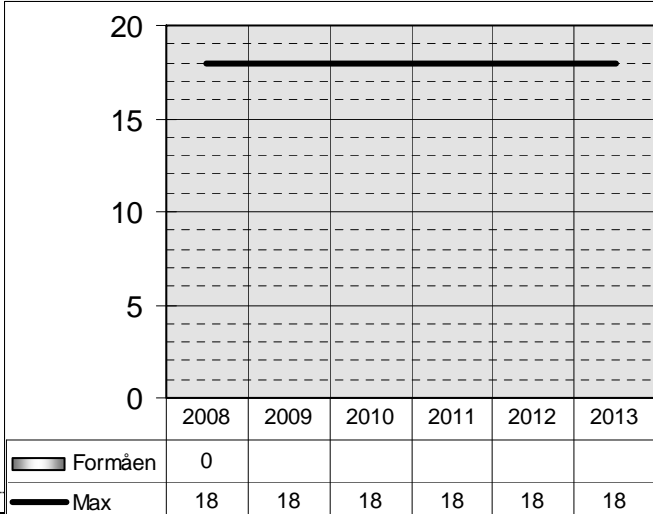
2.2 ØKOLOGISKE PRINCIPPER

MÅL	Vi vil dyrke og drive kommunale landbrugsarealer efter økologiske principper.																					
INDIKATOR	<ol style="list-style-type: none"> 1. Andel af kommunalt drevne og bortforpagtede landbrugsjord, der dyrkes efter økologiske principper. 2. Planer for indførelse af økologisk dyrkning 																					
STATUS	<p>HOVEDOPLYSNINGER:</p> <p>% ØKOLOGISK LANDBRUG</p> <table border="1" data-bbox="568 1397 1222 1469"> <tr> <td></td> <td>2009</td> <td>2010</td> <td>2011</td> <td>2012</td> <td>2013</td> <td>2014</td> </tr> <tr> <td>Formåen</td> <td>6</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Mål</td> <td>100</td> <td>100</td> <td>100</td> <td>100</td> <td>100</td> <td>100</td> </tr> </table> <p>TILLÆGSOPLYSNINGER:</p> <p>Der er ikke gjort noget specielt fra kommunens side for at de områder, som ligger uden for kommunen, bliver dyrket efter økologiske principper. Det fremgår dog af Miljøhandlingsplanen for området, at man på sigt vil kræve økologisk dyrkning</p>		2009	2010	2011	2012	2013	2014	Formåen	6						Mål	100	100	100	100	100	100
	2009	2010	2011	2012	2013	2014																
Formåen	6																					
Mål	100	100	100	100	100	100																
STATUS TIDSPUNKT	31/12 2008																					

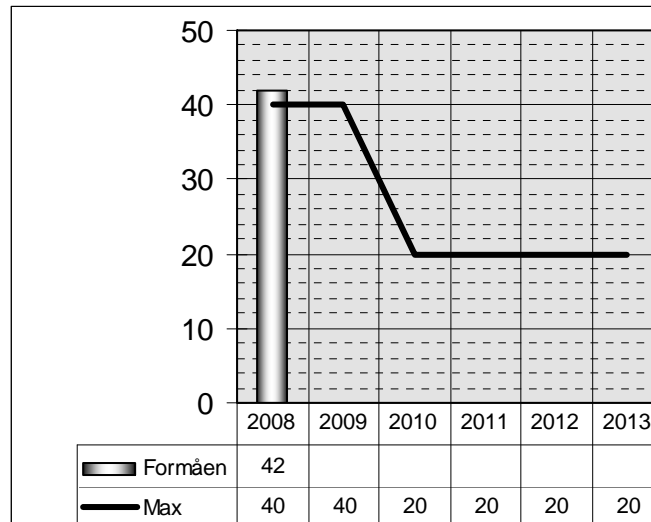
REVISIONS METODE	Gennemgang af: <ul style="list-style-type: none">– Opgørelsen af størrelse af arealer;– Forpagtningsaftaler indgået til dyrkning af landbrugsjord;– Forpagtningsaftaler der indeholder et krav om økologi.
BEMÆRKNING	Københavns kommune har umiddelbart ingen landbrugsjord i kommunen, men har af historiske årsager nogle enkelte arealer i andre kommuner. Kommunen har pt. en større gennemgang af kommunens områder for at fastslå, hvilke arealer som kommunen ejer, herunder evt. landbrugsarealer.
VURDERING	Startfasen

2.3 ANVENDELSE AF PESTICIDER	
MÅL	Vi vil ikke anvende pesticider på kommunale arealer, og vi vil gøre en målrettet indsats for, at borgere og virksomheder og landbrug ikke bruger pesticider.
INDIKATOR	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mængden af pesticider som kommunen anvender pr. arealenhed. 2. Kampagner i forhold til borgere og virksomheder.
STATUS	<p>HOVEDOPLYSNINGER: Kommunen anvender ikke selv pesticider. For at påvirke andre i kommunen udsendes der årligt en folder desangående samt annonceres i lokale aviser og blade.</p>
	<p>TILLÆGSOPLYSNINGER: Da Kommunen selv intet forbrug har i dag, er der udarbejdet en afviklingsplan for pesticider, som dækker de øvrige potentielle brugere i kommunen. Kommunen arbejder pt. på en plan for at opgøre pesticidforbruget blandt borgere og virksomheder. Det er dog uklart om kommunen har et formelt samarbejde med boligafdelinger, grundejerforeninger og virksomheder samt stiller krav til virksomheder, som de er medejer af, om nedbringelse af pesticidforbruget</p>
STATUS TIDSPUNKT	1/ 11 2009
REVISIONS METODE	<p>Gennemgang af:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Anvendelse af pesticider. - Tillægsspørgsmål angående kampagner.
BEMÆRKNING	Ingen
VURDERING	Fuldt opfyldt

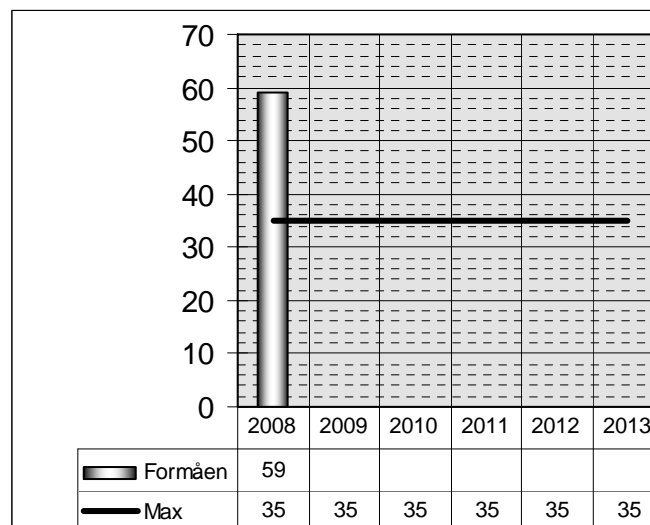
2.4 SUNDHEDSSKADELIGE STOFFER

MÅL	Vi vil reducere udslippet af sundhedsskadelige stoffer til luften, og vil overholde grænseværdierne for NO ₂ og partikler senest 2015.																																										
INDIKATOR	<ul style="list-style-type: none"> - DMU's overvågning af luftforurening - Tiltag planlagt. - Henvendelse fra miljøstyrelsen om forringet luft 																																										
STATUS	<p>HOVEDOPLYSNINGER:</p> <p style="text-align: center;"><i>NO₂ I μG/M³</i></p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th></th> <th>2008</th> <th>2009</th> <th>2010</th> <th>2011</th> <th>2012</th> <th>2013</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Formåen</td> <td>55</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Max</td> <td>44</td> <td>42</td> <td>40</td> <td>40</td> <td>40</td> <td>40</td> </tr> </tbody> </table> <p style="text-align: center;"><i>ANTAL OVERSKRIDELSER FOR TIMEGRÆNSEVÆRDI (200μG/M³)</i></p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th></th> <th>2008</th> <th>2009</th> <th>2010</th> <th>2011</th> <th>2012</th> <th>2013</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Formåen</td> <td>0</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Max</td> <td>18</td> <td>18</td> <td>18</td> <td>18</td> <td>18</td> <td>18</td> </tr> </tbody> </table>		2008	2009	2010	2011	2012	2013	Formåen	55						Max	44	42	40	40	40	40		2008	2009	2010	2011	2012	2013	Formåen	0						Max	18	18	18	18	18	18
	2008	2009	2010	2011	2012	2013																																					
Formåen	55																																										
Max	44	42	40	40	40	40																																					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013																																					
Formåen	0																																										
Max	18	18	18	18	18	18																																					

ÅRSGENNEMSNIET FOR PARTIKLER I $\mu\text{G}/\text{M}^3$

DØGNGRÆNSEVÆRDI FOR PARTIKLER I $\mu\text{G}/\text{M}^3$

	TILLÆGSOPLYSNINGER: Kommunen har indført miljøzoner for at begrænse partikelforureningen. Kommunen har bl.a. via artikler i fagblade, plakater, information på kommunens hjemmeside og via skorstensfejere igangsat initiativer for at påvirke udslippet af farlige stoffer og partikler. Alle kommunens biler med dieselmotor har desuden fået monteret partikelfiltre.
STATUS TIDSPUNKT	31/12 2008
REVISIONS METODE	Gennemgang af: – Mængden af skadelige stoffer – Tillægsspørgsmål angående kampagner.
BEMÆRKNING	Ingen
VURDERING	Opfyldt i middel grad

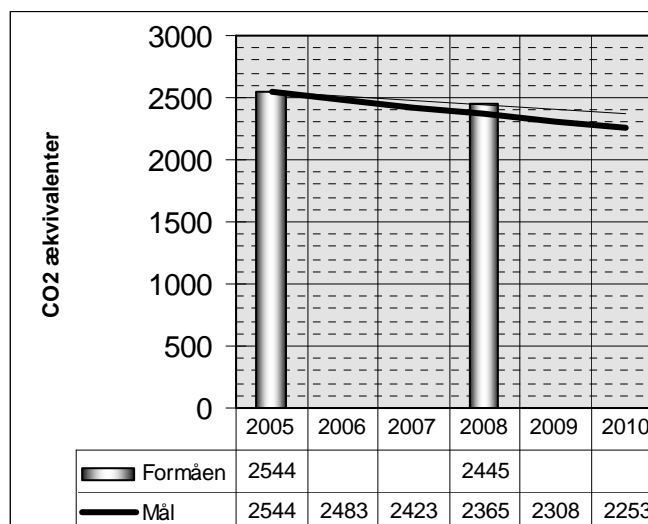
2.5 CO₂ UDSLIP

MÅL

Vi vil inden 2015 reducere udslippet af CO₂ med 25 % i forhold til 2006.

INDIKATOR

CO₂ udslippet beregnet ud fra KL's model.

STATUS
HOVEDOPLYSNINGER:
CO₂ UDSLIPPET I 1000 TONS

TILLÆGSOPLYSNINGER:

Det fremgår af Kommunens klimaplan, at der er udlagt områder til lavenergiområder.

Kommunen har vha. af varmforsyningsloven i desuden lagt sig fast på, at varmforsyning skal ske via fjernvarmenettet.

Som nævnt i Københavns Klimaplan har kommunen iværksat rigtig mange initiativer for at nedbringe CO₂ udledningen, specielt indenfor byggeri og transport.

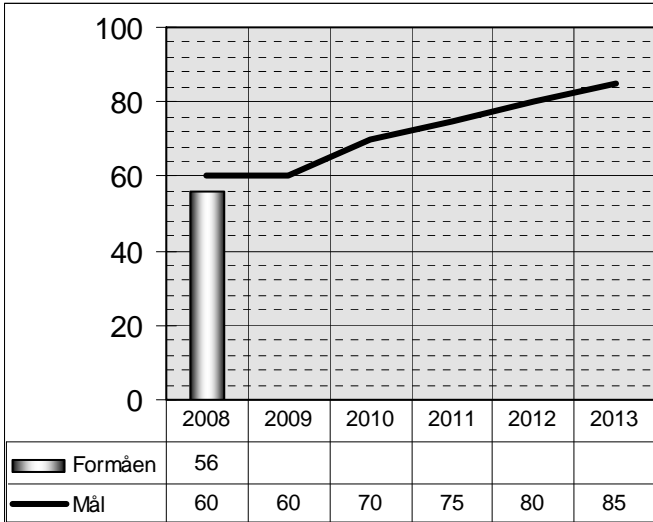
Retningslinjerne for nybyggeri og renovering af kommunens bygninger er i dag mere vidtgående end de i DOGME -regi vedtagne. Retningslinjerne er netop revideret yderligere og er på vej igennem godkendelsesprocessen i det kommunale system.

STATUS TIDSPUNKT	31/12 2008
REVISIONS METODE	Gennemgang af: – Opgørelsen af CO ₂ – Dokumentation for status af tillægsoplysninger
BEMÆRKNING	<p>KL's model for udregning af CO₂ udledningen er første gang brugt af Københavns Kommune i 2008.</p> <p>For at få en klar reference til tidligere år har Københavns Kommune omregnet tallene fra 2005 og ikke 2006, som angivet i Green Cities målene, ved anvendelse af samme model.</p> <p>COWI, som har udregnet tallene på vegne af kommunen, har i flere tilfælde anvendt mere specifikke tal end dem der produceres af beregneren, dette gør dog at beregningen er mere nøjagtig.</p>
VURDERING	Opfyldt i mindre grad

2.6 BIOLOGISK MANGFOLDIGHED	
MÅL	Vi vil inden 2010 stoppe tabet af biologisk mangfoldighed, og vi vil frem mod 2015 øge antallet af prioriterede arter.
INDIKATOR	<ol style="list-style-type: none"> 1. Antallet af prioriterede arter 2. En stigning i: <ol style="list-style-type: none"> a. Ha genetablerede vådområder b. Ha plejede naturarealer c. Km genåbnet vandløb 3. Andre aktiviteter til fremme af naturgenopretning
STATUS	HOVEDOPLYSNINGER: Kommunen har: <ul style="list-style-type: none"> – opstillet liste over nationalt prioriterede arter, som med stor sandsynlighed findes i Københavns Kommune – pt. ikke opstillet en målemetode til dokumentation af naturens tilstand og udvikling eller opsat en prioritering af naturindsatsen – gennemført overvågning af prioriterede arter bl.a. på flagermus – udført udviklingsplaner for de fredede parker, som krævet i fredningsplanerne for områderne, men kun meget få, af de påpegede mulige udviklingsprojekter, er pt. gennemført.
	TILLÆGSOPLYSNINGER: Kommunen har <ul style="list-style-type: none"> – indgået en enkelt aftale med en dyreholder om intensiv afgræsning – Ikke umiddelbart kunne fremvises dokumentation for vedligehold af vandløb, åbning af rørslagte vandløb, eller genskabelse af vådområder. – i sammenhæng med projekt "Grønne forbindelser" planlagt at etablere grønne korridorer i 2010 – endnu ikke underskrevet 2010 deklARATIONEN – bl.a. igennem BUF gennemført oplysningskampagner angående naturforståelse og – beskyttelse – endnu ikke specifikt taget hensyn til naturhensyn i diverse politikker – pt. ca. ¼ ha med kæmpebjørneklo som reduceres år for år.
STATUS TIDSPUNKT	7/12 2009

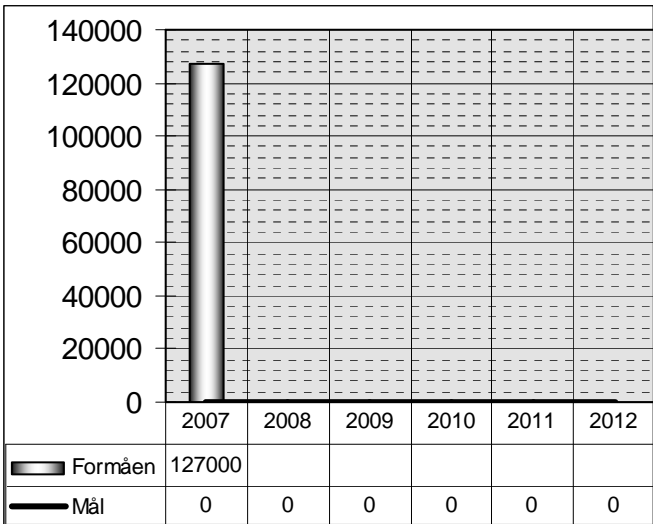
REVISIONS METODE	Gennemgang af dokumentation for status af: <ul style="list-style-type: none">– Antallet af:<ul style="list-style-type: none">○ Prioriterede arter○ Ha genetablerede vådområder○ Ha plejede naturarealer○ Km genåbnet vandløb– Andre aktiviteter til fremme af naturgenopretning
BEMÆRKNING	Udviklingsplaner bliver ikke altid opdateret, som krævet i fredningsbestemmelserne for de enkelte områder. Beskrivelser af vedligeholdelsesplaner for åer og vandløb eller dokumentation for den årlige tilstandsgennemgang, som krævet af vandløbsregulativet, kunne ikke umiddelbart fremvises.
VURDERING	Startfasen

2.7 ØKOLOGISKE FØDEVARE

MÅL	Vi vil have at det kommunale fødevarerforbrug er økologisk. Mindst 75 % skal være økologisk i 2012.																					
INDIKATOR	Andel af økologiske fødevarer i de kommunale køkkener.																					
STATUS	<p>HOVEDOPLYSNINGER:</p> <p style="text-align: center;"><i>% ØKOLOGISKE FØDEVARE</i></p> <table border="1" data-bbox="582 1294 1238 1377"> <tr> <td></td> <td>2008</td> <td>2009</td> <td>2010</td> <td>2011</td> <td>2012</td> <td>2013</td> </tr> <tr> <td>Formåen</td> <td>56</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Mål</td> <td>60</td> <td>60</td> <td>70</td> <td>75</td> <td>80</td> <td>85</td> </tr> </table>		2008	2009	2010	2011	2012	2013	Formåen	56						Mål	60	60	70	75	80	85
	2008	2009	2010	2011	2012	2013																
Formåen	56																					
Mål	60	60	70	75	80	85																
	<p>TILLÆGSOPLYSNINGER:</p> <p>Ca. halvdelen af de indberettede køkkener havde opnået en økologiprocent på 75.</p> <p>Agenda 21 planen har et større ambitionsniveau end Green Cities', så de 75 % forventes at været nået allerede i 2011.</p> <p>De udfarende initiativer er nu lagt i hænderne på den selvejende institution "Københavns Madhus", som i øvrigt bliver finansieret af Københavns Kommune.</p> <p>Det fremgår endvidere af alle kommunens forskellige udadrettede oplysninger angående økologi, at dette ikke blot drejer sig om sundhed, men også om bæredygtighed og klima.</p>																					

STATUS TIDSPUNKT	31/12 2008
REVISIONS METODE	Gennemgang af opgørelsen af mængden af: <ul style="list-style-type: none">- Fødevarer- Økologiske fødevarer
BEMÆRKNING	Økologiprocenten udregnes via den fælles beregningsmodel "Måling af indkøb" hvor de aktuelle input fra de enkelte køkkener er baseret på skøn og ikke på dokumenteret indkøb. Der arbejdes dog på at gøre inputtet mere nøjagtigt. Økologiprocenten er beregnet på baggrund af tilbagemeldinger fra ca. 70 % af kommunens køkkener, alle storkøkkener indgår dog i målingen.
VURDERING	Opfyldt i større grad

2.8 STØJ I BOLIGER

MÅL	Vi vil reducere antallet af boliger med sundhedsskadelig støjbelastning frem mod 2015, hvor ingen borger er udsat for sundhedsskadeligstøj om natten i deres hjem.																					
INDIKATOR	<ol style="list-style-type: none"> 1. Antal boliger, der udsættes for sundhedsskadelig støj (mere end 52 dB) om natten beregnet efter Miljøstyrelsens model for kortlægning. 2. Gennemført støjkortlægning 3. Udarbejdet støjhandlingsplan 																					
STATUS	<p>HOVEDOPLYSNINGER:</p> <p><i>ANTAL BOLIGER DER UDSÆTTES FOR SUNDHEDSSKADELIG STØJ</i></p> <table border="1" data-bbox="598 1400 1254 1480"> <thead> <tr> <th></th> <th>2007</th> <th>2008</th> <th>2009</th> <th>2010</th> <th>2011</th> <th>2012</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Formåen</td> <td>127000</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Mål</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> </tbody> </table>		2007	2008	2009	2010	2011	2012	Formåen	127000						Mål	0	0	0	0	0	0
	2007	2008	2009	2010	2011	2012																
Formåen	127000																					
Mål	0	0	0	0	0	0																
	<p>TILLÆGSOPLYSNINGER:</p> <p>En støjhandlingsplan er under udarbejdelse.</p> <p>Ifølge Agenda 21 vil kommunen bl.a. give tilskud til støjisolering, udlægge støjdæmpende asfalt og iværksætte hastighedsnedsættende tiltag for at dæmpe støjen fra trafikken.</p>																					
STATUS TIDSPUNKT	31/12 2008																					

REVISIONS METODE	Gennemgang af: <ul style="list-style-type: none">- Støjkortlægning- Støjhandlingsplan- Antallet af støjplagede boliger- Antallet af boliger, hvor støjen er reduceret
BEMÆRKNING	Ingen
VURDERING	Startfasen

2.9 INDKØBSPOLITIK

MÅL

Vi vil udforme og implementere en miljømæssigt progressiv indkøbspolitik, hvor vi sætter konkrete miljømål.

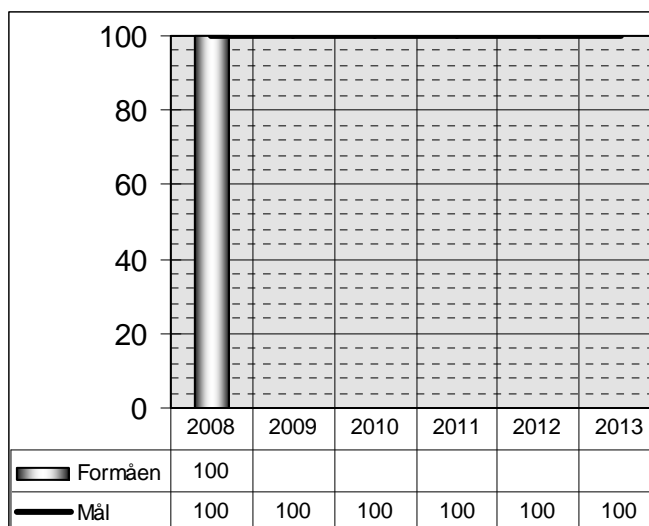
INDIKATOR

1. Andel af indkøbsaftaler hvor miljøhensyn indgår.
2. Vedtaget indkøbspolitik, planer og procedurer

STATUS

HOVEDOPLYSNINGER:

% INDKØBSAFTALER, HVOR MILJØHENSYN INDGÅR

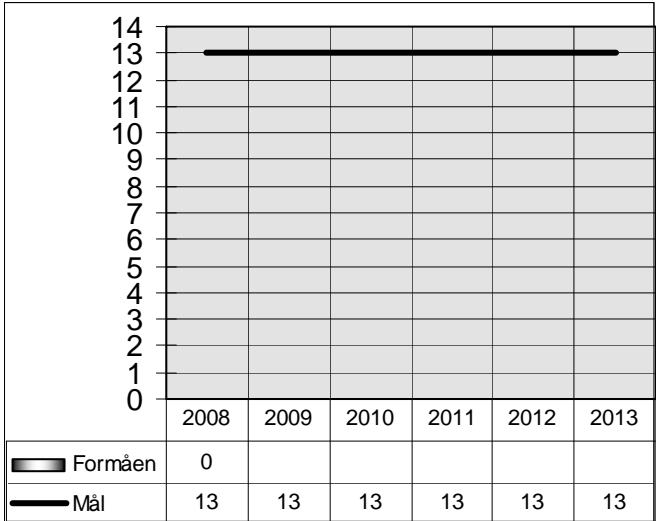

Kommune har en indkøbspolitik hvor miljø klart indgår, og de opsatte miljømål bliver efterlevet.

Det blev endvidere set, at den fastlagte procedure sikrer, at miljø indgår i alle udbud og aftaler.

	<p>TILLÆGSOPLYSNINGER:</p> <p>Ca. 20 % af det samlede indkøb sker via indkøbsaftaler. Via nedsatte arbejdsgrupper, som nedsættes i sammenhæng med nye udbud sikres det, at der stilles specifikke miljøkrav til de indkøbte produkter / ydelser. Via det kommende projekt for 2010 "Nemme og effektive indkøb", vil man gøre det lettere for de decentrale indkøbere at købe miljørigtigt ind.</p>
<p>STATUS TIDSPUNKT</p>	<p>7/12 2009</p>
<p>REVISIONS METODE</p>	<p>Gennemgang af:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Indkøbspolitik - Konkrete miljømål - Opgørelsen af indkøbsaftaler - Indkøbsaftaler
<p>BEMÆRKNING</p>	<p>Ingen</p>
<p>VURDERING</p>	<p>Fuldt opfyldt</p>

2.10 DE 13 MILJØBELASTENDE KEMIKALIER

MÅL	Vi vil i kommunalt regi udfase de 13 miljøbelastede kemikalier udpeget af Dogme kommunerne. Kortlægningen af kommunernes forbrug skal være afsluttet.																					
INDIKATOR	1. Antal af problematiske produkter, hvor: <ol style="list-style-type: none"> a. Substitution er lykkedes. b. Forbruget / udslippet er reduceret 2. Kortlægning er gennemført																					
STATUS	<p>HOVEDOPLYSNINGER:</p> <p><i>ANTAL UDFASEDE KEMIKALIER:</i></p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <thead> <tr> <th></th> <th>2008</th> <th>2009</th> <th>2010</th> <th>2011</th> <th>2012</th> <th>2013</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Formåen</td> <td>0</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Mål</td> <td>13</td> <td>13</td> <td>13</td> <td>13</td> <td>13</td> <td>13</td> </tr> </tbody> </table> <p><i>KORTLÆGNING:</i></p> <p>Kortlægningen er igangsat i 2009.</p> <p>TILLÆGSOPLYSNINGER:</p> <p>Kommunen har endnu ikke udarbejdet en kemikalieplan. Udover igangsætningen af "Kortlægning" satser kommunen via Indkøbspolitikken at udfase flere af stofferne via fremtidige indkøb.</p>		2008	2009	2010	2011	2012	2013	Formåen	0						Mål	13	13	13	13	13	13
	2008	2009	2010	2011	2012	2013																
Formåen	0																					
Mål	13	13	13	13	13	13																

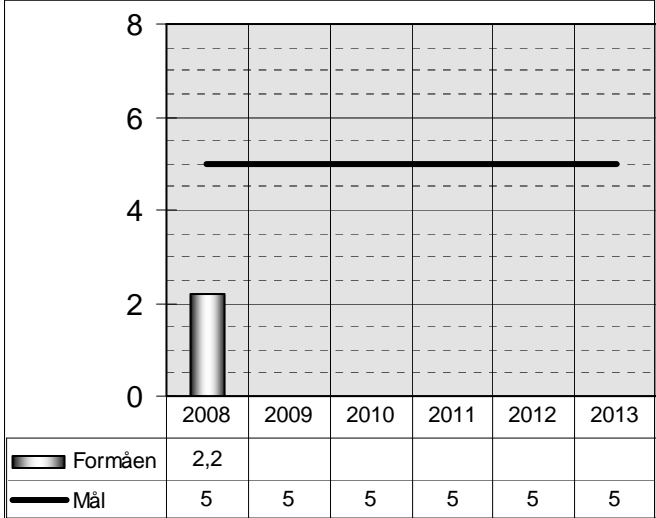
Revisionsnummer: 1

Projektnummer: 10968

Dato: 2010-01-11

STATUS TIDSPUNKT	31/12 2008
REVISIONS METODE	Gennemgang af: – Opgørelsen af anvendte kemikalier – Tillægsspørgsmål
BEMÆRKNING	Ingen
VURDERING	Startfasen

2.11 DEPONERING

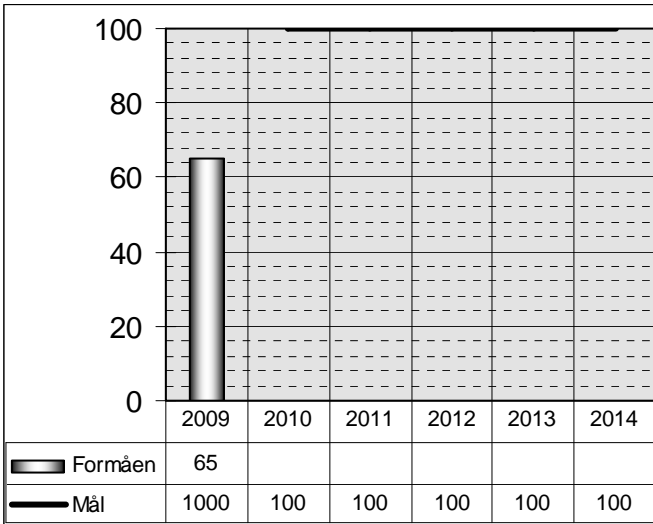
MÅL	Vi vil senest i 2015 deponere maksimalt 5 % affald.																					
INDIKATOR	Deponi i procent af den samlede affaldsmængde.																					
STATUS	<p>HOVEDOPLYSNINGER:</p> <p style="text-align: center;"><i>% AFFALD TIL DEPONI</i></p> <table border="1" data-bbox="598 1321 1257 1400"> <tr> <td></td> <td>2008</td> <td>2009</td> <td>2010</td> <td>2011</td> <td>2012</td> <td>2013</td> </tr> <tr> <td>Formåen</td> <td>2,2</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Mål</td> <td>5</td> <td>5</td> <td>5</td> <td>5</td> <td>5</td> <td>5</td> </tr> </table> <p>TILLÆGSOPLYSNINGER:</p> <p>Genanvendelsesprocenten er 57. Der bliver i samarbejdet med boligselskaber, grundejerforeninger, virksomheder mv. gennemført initiativer til reduktion af affaldsmængden, som nævnt i Affaldsplan 2012.</p>		2008	2009	2010	2011	2012	2013	Formåen	2,2						Mål	5	5	5	5	5	5
	2008	2009	2010	2011	2012	2013																
Formåen	2,2																					
Mål	5	5	5	5	5	5																
STATUS TIDSPUNKT	31/12																					

REVISIONS METODE	Gennemgang af opgørelsen af affald til deponi
BEMÆRKNING	Mængderne af affald fra forurenede jord, spildevandsslam og energifremstilling er ikke medtaget i opgørelsen.
VURDERING	Fuld opfyldelse.

2.12 BÆREDYGTIGE RETNINGSLINIER

MÅL	Vi vil udvikle fælles miljømæssigt bæredygtige retningslinier inden for bygge- og anlægsområdet.
INDIKATOR	Ingen
STATUS	HOVEDOPLYSNINGER: Det blev oplyst, at der var taget initiativ til at udfærdige nogle fælles retningslinier, men at man for nylig var blevet enige om, at stoppe initiativet, da udgangspunktet for kommunerne er meget forskellige.
	TILLÆGSOPLYSNINGER:
STATUS TIDSPUNKT	31/12 2008
REVISIONS METODE	Gennemgang af evt. igangsat fælles projekt.
BEMÆRKNING	Ifølge kravdokumentet er det ikke muligt at revidere kommunerne individuelt på dette område, da det ikke af kravet fremgår om kommunerne opfylder kravet.
VURDERING	Startfasen

2.13 MILJØCERTIFICERING

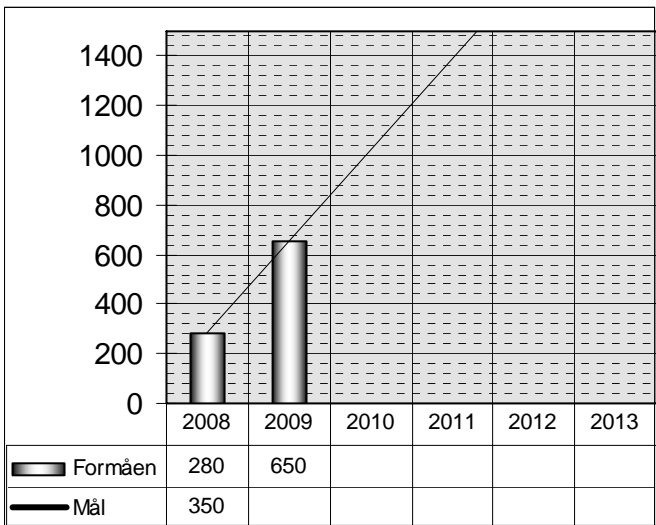
MÅL	Vi vil miljøcertificere alle kommunernes institutioner og forvaltninger senest 2015.. Nye medlemskommuner skal udarbejde en plan for fuld implementering og gennemføre den inden en tiårig periode.																					
INDIKATOR	<ol style="list-style-type: none"> 1. Andel af ansatte i kommunen, som arbejder under et certificeret miljøsystem. 2. Udarbejdet plan for certificeringen. 																					
STATUS	<p>HOVEDOPLYSNINGER:</p> <p>% ANSATTE I KOMMUNEN, SOM ARBEJDER UNDER ET CERTIFICERET MILJØSYSTEM.</p> <table border="1" data-bbox="550 878 1206 1400"> <tbody> <tr> <td></td> <td>2009</td> <td>2010</td> <td>2011</td> <td>2012</td> <td>2013</td> <td>2014</td> </tr> <tr> <td>Formåen</td> <td>65</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Mål</td> <td>100</td> <td>100</td> <td>100</td> <td>100</td> <td>100</td> <td>100</td> </tr> </tbody> </table> <p>TILLÆGSOPLYSNINGER:</p> <p>Alle forvaltninger er pt. miljøcertificeret med undtagelse af Økonomiforvaltningen og dele af Børne- & Ungdomsforvaltningen. Der er opstillet planer for certificering af de resterende med sluttidspunkt august 2010. Kommunen gav udtryk for, at de pt. kun har gode erfaringer med indførelse af certificeret miljøledelse.</p>		2009	2010	2011	2012	2013	2014	Formåen	65						Mål	100	100	100	100	100	100
	2009	2010	2011	2012	2013	2014																
Formåen	65																					
Mål	100	100	100	100	100	100																
STATUS TIDSPUNKT	1/11 2009																					

REVISIONS METODE	Gennemgang af: <ul style="list-style-type: none">- Plan for certificeringen- Opgørelsen af antal:- Ansatte- Ansatte i miljøcertificerede institutioner og forvaltninger
BEMÆRKNING	Ingen
VURDERING	Opfyldt i større grad

2.14 BORGERRETTEDE AKTIVITETER	
MÅL	Vi vil iværksætte og understøtte borgerrettede aktiviteter og sikre samarbejde med borgerne.
INDIKATOR	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktivitetsområder <ol style="list-style-type: none"> a. Formidling b. Samarbejde c. Støtte til frivillig miljøindsats 2. Længden af tidsperioden for aktiviteterne 3. Resultater af aktiviteterne 4. Tilknyttede ressourcepersoner
STATUS	<p>HOVEDOPLYSNINGER:</p> <p>Kommunen tilbyder pt. alle byens borgere gratis at få besøg af klimakonsulenter og skoler at få besøg af miljøambassadører.</p> <p>Kommunen har bl.a. gennem 8 lokalt forankret miljøcentre etableret et aktivt samarbejde med byens borgere.</p> <p>Borger bliver også i større og større grad inddraget i udfærdigelse af planer og politikker på miljøområdet, bl.a. i kommunens støjhandlingsplan og affaldsplan.</p>
	<p>TILLÆGSOPLYSNINGER:</p> <p>For at støtte det frivillige miljøarbejde har kommunen oprettet 8 såkaldte Miljøpunkter også kaldet Agenda 21-centre i de forskellige bydele.</p> <p>I Miljøpunkterne har miljøaktive borgere mulighed for at igangsætte lokale miljøaktiviteter med støtte fra kommunen. Kommunen støtter pt. arbejdet med ca. 12 millioner kroner.</p> <p>Resultaterne af aktiviteterne bliver i stor stil videregivet til borgerne via hjemmesider, foldere og rapporter. Resultaterne af dette arbejde er blevet vurderet i sammenhæng med spørgeskemaundersøgelser og andre kampagneevalueringer.</p>
STATUS TIDSPUNKT	31/12 2008
REVISIONS METODE	<p>Gennemgang af:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aktiviteter (områder / længde) - Resultater - Ressourcer

BEMÆRKNING	Kravgrundlaget indikerer, at det for Green Cities ikke har været muligt, at udpege en indikator for området. DS certificering har derfor selv valgt at udfærdiget én.
VURDERING	Opfyldt i større grad

2.15 SAMARBEJDE MED ERHVERVSLIVET

MÅL	Vi vil styrke det miljøarbejde, som ligger ud over det lovpligtige, ved at indgå et formaliseret samarbejde med erhvervslivet.																					
INDIKATOR	1. Antal virksomheder, der er med i et formaliseret samarbejde med kommunen om ikke lovfastsatte miljøkrav. 2. Udarbejdet plan og mål.																					
STATUS	<p>HOVEDOPLYSNINGER:</p> <p style="text-align: center;">ANTAL VIRKSOMHEDER, DER ER MED I ET SAMARBEJDE</p> <table border="1" data-bbox="598 1400 1257 1480"> <thead> <tr> <th></th> <th>2008</th> <th>2009</th> <th>2010</th> <th>2011</th> <th>2012</th> <th>2013</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Formåen</td> <td>280</td> <td>650</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Mål</td> <td>350</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		2008	2009	2010	2011	2012	2013	Formåen	280	650					Mål	350					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013																
Formåen	280	650																				
Mål	350																					
	<p>TILLÆGSOPLYSNINGER:</p> <p>Københavns Kommune har etableret et virksomhedsmiljønetværk kaldet "Grønne erhverv" med pt. ca. 650 medlemmer, og vil i den kommende periode videreudvikle eksisterende og udvikle nye miljøstyringskoncepter. Her kan bl.a. nævnes Klimaplus-restauranterne, som har været en stor succes med over 100 indgåede restauranter. Kommunen tilskynder pt. ikke direkte virksomheder at blive fx miljøcertificerede eller EMAS registrerede.</p>																					

Revisionsnummer: 1

Projektnummer: 10968

Dato: 2010-01-11

STATUS TIDSPUNKT	31/12 2008
REVISIONS METODE	Gennemgang af: – Kommuneplan – Virksomheder som er med i et formaliseret arbejde.
BEMÆRKNING	Ingen
VURDERING	Opfyldt i større grad

2.16 BÆREDYGTIGHED I ALLE POLITIKKER

MÅL

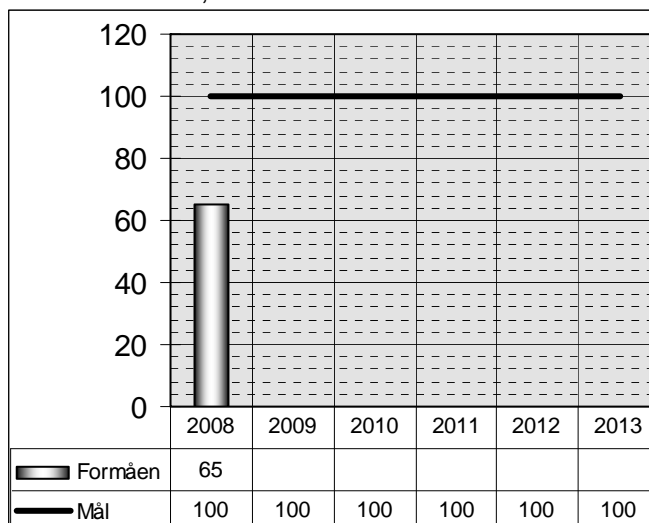
Vi vil inddrage miljømæssig bæredygtighed i alle politikker og serviceområder.

INDIKATOR

1. Andel forvaltninger med inddraget bæredygtighed i politikker/værdigrundlag
2. Andel serviceområder/centre med inddraget bæredygtighed

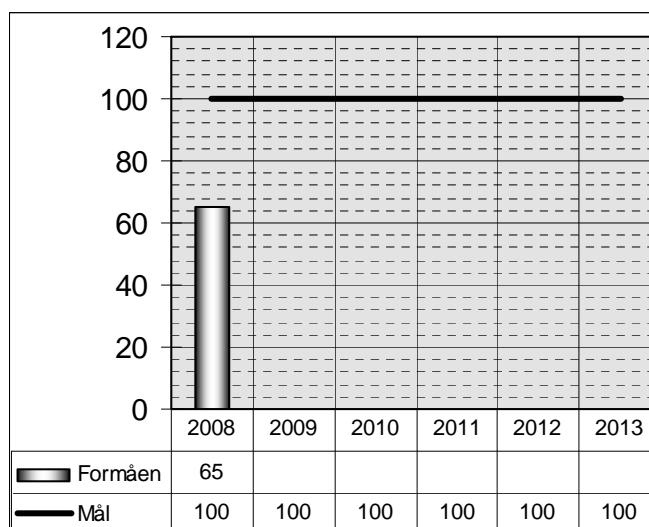
HOVEDOPLYSNINGER:

ANDEL POLITIKKER, HVOR BÆREDYGTIGHED ER INDDRAGET

STATUS

ANDEL SERVICEOMRÅDER, HVOR BÆREDYGTIGHED ER INDDRAGET

	<p>TILLÆGSOPLYSNINGER:</p> <p>Københavns kommune har udarbejdet en overordnet miljøpolitik, som de dog har intentioner om at revidere inden længe. Kommunen har vedtaget, at alle områder i kommunen skal miljøcertificeres og der ved stilles der et indirekte krav om at områderne skal opsætte en miljøpolitik, der som et minimum efterlever kommunens overordnede miljøpolitik.</p>
<p>STATUS TIDSPUNKT</p>	<p>31/12 2008</p>
<p>REVISIONS METODE</p>	<p>Gennemgang af opgørelsen af:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Forvaltninger - Serviceområder - Politikker / Værdigrundlag med inddraget bæredygtighed - Serviceområder/centre med inddraget bæredygtighed
<p>BEMÆRKNING</p>	<p>Da 65 % af kommunens ansatte arbejder under et certificeret miljøsystem og da der i denne sammenhæng er et krav om en formuleret og implementeret miljøpolitik, som inddrager bæredygtighed, er den samme andel anvendt som resultatet på dette område.</p>
<p>VURDERING</p>	<p>Opfyldt i middel grad</p>

3. Anvendt revisionsmetode

Revisionen er gennemført på stikprøve basis ved at:

- gennemgå alle relevante dele af kommunens aktiviteter;
- interviewe medarbejdere på alle niveauer, borgere, foreninger, virksomheder eller erhvervsorganisationer/netværk
- gennemgå dokumentation;
- analysere resultater;
- kontrolberegne mål

i overensstemmelse med det tilsendte revisionsprogram dateret 2009-10-06.

4. Referencer

1. Aftale af 29. marts 2007 mellem Miljøministeriet og KL angående anvendelse af pesticider.
2. Miljøministeriets BEK Nr. 137 dateret 10/2 2007 – Luftkvalitetsbekendtgørelsen
3. KL's model, CO2 beregneren
4. Miljøministeriets BEK nr. 08 dateret 1/5 2007 ang. biologisk mangfoldighed
5. Miljøministeriets BEK nr. 717 af 13/06/2006 - Støjbekendtgørelsen
6. Miljøministeriets vejledning i støjkortlægning og støjhandlingsplaner.
7. EU's meddelelse 12041/48 "Offentlige indkøb for bedre miljø"
8. Bruntlandrapporten fra 1987 ang. bæredygtig udvikling
9. Varmeforsyningsloven LBK 347 dateret 17/5 2005

5. Oversigt over modtaget dokumentation

Følgende dokumentation har været anvendt ved revisionen og modtaget på følgende adresser:

CENTER FOR MILJØ OG TEKNIK:

- Centerchef
 - o Miljøpolitik for København – 13. november 2003
 - o Miljøpolitik for Center for veje
 - o Miljøpolitik for Park & Natur
- Område FORANKRING
 - o Støttevilkår, årsplaner og budget for Københavns Agenda 21 centre - dateret 2/4 2008
 - o Årsplan 2009-2010 Vanløse Miljøcenter
 - o Årsberetning 2008 Bispebjerg Miljøcenter
 - o Evaluering af kampagne KlimaKBH.dk – Oktober 2009
 - o Spørgeskema – Klimabesøg – 2009
 - o Økoxpress – december 2008
 - o Redegørelse for Økologi 2009 – juli 2009-11-04
 - o Agenda 21 2008-2011
 - o Foredragsslice "Døgninstitution" 2008

- Område JORD
 - Grundvandsplan 2005
 - Afviklingsplan – April 2008
 - Folder ”Spring over hvor gærdet er lavest” – Forår 2009
 - Vandforsyningsloven nr. 935 dateret 24/9 2009
 - Vandforsyningsplan 2006 for Københavns Kommune – December 2006
 - Fagblad ”danskVAND” nr. 1 - Februar 2009

- Område BYMILJØ
 - LMP Rapport – DMU – 2008
 - Plakat ”Tomgangskørsel”
 - Udvalgsindstilling ”Status for partikelfiltre på kommunens køretøjer” – 2009
 - Fagblade
 - Danske Busvognmænd – Juli-august 2009
 - Taxi – August 2009
 - Støjkortlægning 2007
 - Københavns Klimaplan – august 2009
 - Erklæring ”Klimakommune” dateret 9/9 2009
 - CO2 regnskab – april 2009
 - Københavns Kommuneplan 2009 - Forslag
 - Plan for miljøcertificering af Økonomiforvaltning 2009 dok. Nr. 112257.
 - Mødereferat fra Borgerrepræsentationen dateret 28/4 2005
 - Miljø i byggeri og anlæg

- Område AFFALD / MYNDIGHED
 - Kortlægning af kommunernes affaldsmængder 2008
 - Københavns Agenda 21-plan 2008-2011
 - Affaldsplan 2012 – Den korte version

- Område VIRKSOMHED
 - Klimaplan – marts 2009

- Område KULTUR & FRITID
 - Forpagtningskontrakt for matr. 2AI Bistrup Hegn – Roskilde Jorder 1/3 2006
 - Forpagtningskontrakt med Hans C.K. Jensen dateret 22/2 1990
 - Lejeaftale med TAMU dateret 22/11 2006
 - Miljøhandlingsplan ???????????????

- CENTER FOR PARK OG NATUR
 - Reetablering af fugleøer i Utterslev Mose – udateret
 - Naturovervågning i Utterslev Mose – udateret
 - Liste over områder af interesse – Dok. Nr. 2009-490532
 - Plan over udviklingsplaner – januar 2009
 - Udviklingsplaner
 - Fælledparken – august 2006
 - Amager Strandpark – januar 2005
 - Utterslev mose – sept. 2006
 - Beskyttede naturområder i København – oktober 2005
 - Forpagtningsaftale for Utterslev Mose dateret 22/1 2009

- Strategi for at grønnere København – udateret
- Oplev "Natur og Miljø" 2009
- Bekæmpelse af kæmpebjørneklo - udateret

INDKØB

- Indkøbspolitik - februar 2008
- Procesmanual vedr. EU-udbud i KK, dateret 31/3 2009.
- Indkøbsaftaler ang.:
 - Kontormøbler
 - Legetøj
 - Engangsservice

6. Interviewliste

Følgende personer er blevet interviewet i forbindelse med revisionen:

CENTER FOR MILJØ

- Centerchef Mikkel Aarø-Hansen

Område FORANKRING

- Områdechef Michael Hastrup
- Specialkonsulent Hans Christian Christiansen
- Civ. Ing. Bo Larsen
- Projektleder Lise Fogh
- Projektleder Lene Bjerg Kristensen

Område JORD

- Civ. Ing. Lars Kyhnau Hansen
- Civ. Ing. Lars Reul

Område BYMILJØ

- Tek. Ing. Faris Salim Abdali
- Civ. Ing. Lone Reiff
- Civ. Ing. Hasse Højmark
- Energi- og Klimamedarbejder Hanne Christensen
- Civ. Ing. Thomas Chapelle
- Special Konsulent Annette Egetoft
- Projektleder Thøger Nis Thomsen

Område VIRKSOMHED

- Can. Scient. Peter Danielsen

Område AFFALD / MYNDIGHED

- Områdechef Merete Kristoffersen

Område KULTUR & FRITID

- Jura- og udlejningschef Grethe Skov
- Special konsulent Niels Bak-Jensen
-

CENTER FOR PARK OG NATUR

- Linnea Harreby

KONCERNSERVICE – KONTOR FOR AFTALESTYRING

- Indkøbschef Henrik Utke Lenstrup
- Indkøbskonsulent Cecilie Førby